Ч. 270 Субота 3 (15) грудня 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в Адміністрациї „Ґазети Львівскої“ і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Два напрями полїтичні.

VII.

Придивім ся тепер нашій т. зв. справі язиковій і розберім, о скілько тут суть оправдані наші жалї і нарікання.

Мова якогось народу, то его душа. Хоч би та мова була й найменше лїтературно розвинена і виобразована, то она не перестане бути для народу найбільшою его сьвятощию, найбільшим его скарбом, котрого нїхто не всилї ему відобрати, скоро він сам не віддасть его, его не покине ся; але так само нїхто не збереже ему тої сьвятощі, того скарбу, скоро він сам не буде его берегти. Правда, силою борби культурної зміняє ся мова, слабне, круг еї малїє, она завмирає, а навіть може й зовсім згинути; з нею згине тогди й нарід. Були й у нас часи, коли здавало ся, що наша мова народна була вже завмерла і здавало ся, що зовсім згине. Були то ті часи, коли під впливом західної культури з одної сторони мова польска, з другої мова московска стали брати верх над нашою. Але наша мова мала ще так велику, так жизнечну силу в собі, що не лиш запомагала польску і московску, але й сама при трохи догіднїйших обставинах віджила на ново і стала домагати ся своїх прав. Та мова додала сили нашому народови і він став двигати ся при еї помочи зі свого упадку; нарід наш відродив ся разом зі своєю мовою і став доходити своїх прав.

Треба лиш було чим раз дальше розвивати нашу народну мову і ширити еї в ті круги, до котрих она не мала ще приступу. Так нї! Знайшли ся таки поміж нами люди, котрим наша мова неподобала ся задля того, що нею говорив лиш „хлоп“. Ті люди ще дїтьми говорили тою „хлопскою“ мовою, а коли надягнули на себе иншу, модну одежину, думали вже, що з иншою одежиою треба конче прибрати й иншу мову. Таких людий знайде ся ще й нинї богато. Їм здає ся, що мова то щось такого, як одїж, котру можна або й потреба після обставин зміняти. На їх розум може якась мова бути або хлопскою, або паньскою, або ученою. Они того не знають, що мова есть лиш людскою, народною, а коли пан буде говорити такою самою мовою що й хлоп, то хлопска мова буде так само й паньскою; коли-ж стане еї уживати учений, то она буде ученою. Отже того рода люди почали встидати ся своєї рідної мови і кождий по свому шукав для себе иншої; одні прибирали польску, другі нїмецку, а ще инші оглядали ся за московскою, нїби то длятого, що в нїй таке саме письмо, як і наше, та що й язик церковний той сам. Перші, що почали нешанувати права нашої народної мови, то були таки люди зпоміж нас самих. Та-ж ще й нинї есть між нами богато таких, що не хотять уживати рускої мови анї у себе дома анї в житю публичнім, а мимо того коли їм потреба, кажуть, що они Русини та ще й уідають на Поляків длятого, що нїби то они не признають права рускій мові. Не говоримо вже навіть о москвофілах, бо ті з засади не хотять анї говорити анї писати по руски. Зайдіть до дому такого ярого москвофіла, то певно не учуєте там рускої мови. Правда, не учуєте і московскої, бо він не уміє по московски говорити та й не має з ким, бо у нас нїхто тої мови не знає: за то говорить він по польски, а перед Русинами виговорює на Поляків і доказує, що для Русинів нема иншої ради лиш потонути в московскім мори. Але подібні прояви стрічають ся і межи т. зв. народовцями, ба що більше межи верховодячими людьми, котрі публично домагають ся прав рускої мови, нарікають на Поляків за непошановане тих прав, а самі у себе дома, де їм певно нїхто не стає в перешкодї, не шанують тих прав.

Коли-ж так у нас самих дїє ся, коли ми самі не шануємо нашої рідної мови, яким же правом, з яким лицем сьміємо жадати від людий другої народности, щоби они еї шанували? Та-ж они прецї не роблять нїчого иншого, лиш то, що й ми самі. Коли Русин зайде до польского, нїмецкого або якого иншого дому, то чує, що там всї говорять своєю рідною мовою; тогди й він змушений пошанувати ту мову і старає ся так говорити, як там говорять. Так само старав би ся й Поляк або й кождий чоловік з якої небудь иншої народности пошанувати руску мову в домі Русина, як би він чув, що там всї крім него і до него говорять з собою по руски. Шануючи таким способом свою мову в приватнім житю, виробляли би ми пошановок для неї і в житю публичнім. Нїхто прецї не скаже, щоби нам Поляки збороняли говорити і плекати свою рідну мову у себе дома, а коли жадають иноді від нас уступок в користь своєї мови, то роблять то в силу звичаю, до котрого привикли сходячись з нами. Для того не можна сказати, щоби Поляки з засади не шанували прав нашої мови; в практицї лиш звичай заведений нами самими стає їм на перешкодї.

---

5)

Покуса.

Образець з галицкого житя.

(Дальше).

Діждавшись небавом поїзду зелїзницї, дав кондукторови на пиво, щоби лиш міг їхати сам один в передїлї воза. Хоч почуте самоти було єму немиле, але він чув невиразно, що якийсь промінь сонця заглянув у пустку его серця і бажав докладнїйше в спокою розслїдити, що оно за диво. Жаль не жаль, туга не туга, сам не знав, що такого. Але добре було єму з сим жалем чи тугою, бо переглядав сї чутя радо, хоч і не без оцїнки, як се у редактора „Письма для народу“ було в звичаю.

Nil novi! — рішив небавом коротко. — Звичайна туга за сим, чого не має ся, за родинним житем, за родинними втіхами і клопотами. Таке вже нераз приходило єму на думку, він знає сю тугу, та не вважав би себе поважаним вуйком Дорком і директором, котрому вже волосє сивіє, коли-б сїй молодечій покусї піддав ся. Родинне житє — чи справдї в нїм стілько чару?

Пан директор переходить думкою доми ріжних знакомих родин і находить в неоднім незгоду, недостаток, невдоволене, розчароване, а що більше — тугу за такою самотою, якої він має до волї. Атже були й такі, що завидували єму его одинокости; казали: — „Який тобі клопіт! Ти вольний, безжурний птах; нїхто тебе не вяже і ти нїкого; видаш нинї пятку — добре, не видаш — друге добре; не дбаєш, що завтра буде, бо на себе все заробиш....“ Люди завидують єму, а він буває іноді невдоволений з себе! Погана вічно невдоволена вдача людска тай тілько!

І чим довше пан директор думав над прикметами самітного житя, тим гарнїйшими они єму здавали ся. Заким поїзд минув дві стациї, пан директор зложив у своїм умі таку переконуючу оборону самітного житя, що сам з вдоволеня аж усьміхав ся, як учений, що бачить перед собою готову свою працю, котрою сподїває ся задивувати цїлий сьвіт.

Але коли на третій стациї поїзд станув, думки пана директора, що доси поза теорию не виходили, повернулись нараз в инший бік. Крізь вікно побачив, як до сусїдного передїлу сїдала разом зі старшою женщиною якась панна, котра нї з того нї з сего нагадала єму Маню. Нараз побачив вуйко своячку мов живу перед собою. Немов сидить собі против нього, сьміє ся збитошно, як дитина, а тут і промовить нараз поважно, як дозріла особа.

Бачить еї вуйко в уяві своїй і приглядає ся оком знатока. Легкодушна? — нї! Негарна? — алеж гарна, а може й дуже гарна! Не інтересує ся нїчим? — і то нї! на все цїкава. До того щира, весела, розважна.... А яка дома?

Ей, Дорку — остерігає себе пан директор — не вір лиш ти жіноцтву! Читав ти і в голову тобі цьвяшком вбила ся думка, що любов то огонь; підійдеш за близько — попечеш ся, відійдеш за далеко — не загрієш ся, а станеш собі в мірі, і загрієш ся і не попечеш ся. Нехай собі панночки ростуть здорові і віддають ся, за кого хочуть, а ти їх не займай і не дай ся заняти. Таки найлучша позиция вуйка; всї тебе люблять і ти всїх любиш і однака тобі і Маня і Оля і Галя — і як там они ще називають ся....

Але як то, як то Маня сказала? „Ти менї подобав ся!“ Гм.... ну, щож? чому-ж би не мав подобати ся? Вуйко всїм подобає ся....

Льокомотива свище довго-довго, так що всї думки директора проганяє в лїс, котрим саме поїзд переїздже. Вже смеркає, на дворі така краса весняна, що нї надивити ся на неї, нї налюбувати ся. Дорко визирає через вікно в лїс, бачить будника, як стоїть біля своєї хати з червонобілою лопатою і завидує єму, що може собі жити в таким прекраснім лїсї. Але поїзд минає небавом лїс і стає на новій стациї. По возах починає тяжко ступати якийсь чоловік, що запалює лямпи.

Дорко сїдає собі вигідно в кутику, чує мов би дрімоту, здогадує ся, що тому все ще винна неправильно проведена ніч і позваляє вже мріям безладно снуватись по голові, не дбаючи, чи є в них льоґіка, чи нї. Поїзд їде дальше, колеса торохкотять в такт та вколисують втомленого Дорка....

Коли приїхав до дому, де містив ся інститут під его зарядом, мов не пізнавав власної

А гляньмо тепер в житє публичне. Ми жадаємо, щоби Поляки, між котрими в рускій части краю єсть богато Німців та Чехів, котрі з конечности виучили ся польскої мови, вивчили ся рускої мови і руского письма і уживали їх публично, але не даємо їм до того конечности. Ми жадаємо і робимо на відворот: жадаємо від них, щоби они, люди иншої народности змушували нас уживати публично рускої мови і письма руского. Ба, що більше: коли для нашого письма заведено ліпшу, бо лекшу до виученя правопись а урядам і судам припоручено в руских переписках уживати тої правописи, москвофіли стали завзивати своїх приклонників і всїх Русинів, щоби они не писали до урядів і судів по руски, але по польски! Але з тими москвофілами стала братати ся і одна часть народовців, люди, що пішли за напрямом політики пос. Романчука, та надали їм характер рускої партиї, а тим самим і признали їм право забирати голос в такій справі як уживанє рускої мови і письма в урядах і судах. Яка-ж з того дальша консеквенция? Не инша, лиш та, що самі Русини не хотять, щоби їх мові, їх письму признано якесь право; волять уживати польскої мови. Хиба-ж в виду того можна жадати від Поляків, щоби они тому противили ся і казали: нї, не сьмієте писати по польски, пишіть по руски?!

Факт сей можна ще оправдати москвофільскою аґітациєю, котрою дала ся обаламутити якась часть Русинів; але чим оправдати слїдуючий факт?

Звістно, що нині всї народи стремлять до як найбільшого і найскоршого поступу, старають ся о як найбільшу просьвіту темних людий своєї суспільности, бо в просьвіті лежить поступ. Уліпшити і улекшити правопись в якійсь письменній мові, значить улекшити приступ до просьвіти. Навіть народи дуже високо просьвічені зміняють від часу до часу свою правопись. І Русини виділи в уліпшеню і улекшеню своєї правописи поступ та улекшенє приступу до просьвіти і длятого від давна стреміли до уліпшеня правописи, та домагали ся того публично. „Діло“, доки ще мало загальнонародні інтереси на цїли і не стануло ще було на становищи партийнім, на становищи напряму політики пос. Романчука і его товаришів, писало широчезні статиї про потреби заведеня уліпшеної правописи. Тепер же оно лиш о волос ріжнить ся в сїм взглядї від москвофільского орґану. Недавно тому помістило оно статю якогось без'іменного автора, котрий чомусь аж тепер „схаменув ся“ і кличе в своїй писанинї: Схаменїть ся та не форсуйте уліпшеної правописи в руских товариствах!

От бачите яка рада! Схапленїть ся та не форсуйте самі у себе ліпшої правописи, не форсуйте поступу, не форсуйте просьвіти! Чекайте, аж то хтось другий за вас зробить! Може до того возьмуть ся Поляки, Німці або Москалї — тогди крикнемо знову, що они нам жити не дають, що диктують нам права, що мішають ся нам до нашої мови і письма. І так будемо без кінця робити, як пристало на „ревних“ патриотів руских!

А цікаво знати, котрі то товариства у нас так дуже форсують уліпшену правопись? Анї без'іменний автор анї „Дїло“ того не сказали. А на сором треба сказати, що у нас і без зазиву „схаменувшого ся“ нїяке товариство, з виїмкою одного чи двох, не форсує ліпшої правописи. Навіть „Просьвіта“, котрій преці повинно би на тім залежати, щоби наші селяни виучували ся скорше і лекше писати по руски, не форсує ліпшої правописи і видає свої книжочки давною, гіршою, бо труднїйшою. Коли-ж вже „схаменувший ся“ без'іменний автор не мав на тілько розваги, чи такту політичного, що пустив в сьвіт такий з огляду на давне поступове „Діло“ ретроградний поклик, то коби хоч „Діло“ було зробило до тої писанини яку свою поступовійшу замітку, хоч би з огляду на своє давнїйше становище; так нї, оно мовчки помістило ту писанину, значить ся зсолїдаризувало ся з нею, стануло в суперечности само з собою. Не дивниця, що москвофільский орґан закпив собі опісля з „Діла“ і тої писанини.

Чим же пояснити, питаємо, отсей факт, котрий показує, що навіть між тими Русинами, котрі стоять вже на народнім ґрунтї, знаходять ся люди, що не радо ходять самі залагоджувати, форсувати, свої чисто внутрішні справи? А хтож буде їх форсувати як не ми самі? Певно, будуть форсувати другі, лиш не наші а свої справи?

Чи й сему винуваті Поляки, що ми не хочемо форсувати наших справ там, де можемо і де нам наказує сьвятий обовязок народний?

Перегляд полїтичний.

На порядку дневнім нинїшного засїданя Палати послів стоїть провізория буджетова; дебата над нею потягне ся через два дни.

Після Fremdenblatt-у має бути ґр. Аверсперґ-Травн іменований сими днями маршалком краєвим, а посол на сойм і бурмістр з Вінер-Найштадт, др. Габерлер, заступником маршалка в долїшно-австрийскім соймі.

Угорский примас скликав на день 18 с.м. конференцию епископів угорских, котра буде радити в промисловій палатї в Будапештї. Конференция ся має займати ся теперішним станом церковної полїтики на Угорщинї.

З Петербурга доносять, що нова позичка російска в сумі 400 мілїонів, покрила ся за границею в десятеро. Ґен. Гурко має уступити з своєї посади з днем 1 (13) сїчня. Кандидатами на его посаду суть: ґр. Шувалов, амбасадор в Берлинї (на котрого місце прийшов би або ґр. Пален або Муравієв) і кн. Долгоруков, посол в Тегеранї.

З Чефу доносять, що японьска фльота числом 26 кораблїв під проводом адмірала Іта кружить тепер коло міста Шанґ-гай-кун. Здає ся, що Японцї думають в околици сего міста висадити войско на беріг і пустити ся відтак на Пекин, віддалений звідси лиш 50 миль. Друга японьска армія під проводом ґенерала Ноґі заняла без всякого опору місто Фу-чу, в котрім було 5.000 хіньскої залоги. Хіньске войско утекло до Нін-ґванґ, куди тепер пустились і Японцї.

Новинки.

Львів дня 14 грудня.

— **Іменованя.** Адам Губатта іменований старостою, а Стан. Квятковский секретарем Намісг-

хати. Все там стояло на своїм місци, як перше, порядок був взірцевий, але тепер при сьвітлї лямпи те все здалось ему якимсь таким непривітним, що просто не міг дивити ся. А вже найбільше дратували его власні видавництва, що спокійно в ладї лежали собі в кутї хати, на шафї і в шафї, звідки визирали крізь вікна та немов просили ся у сьвіт поміж люди.... Ліжко було вже постелене, а слуга питав ся, чи чого не треба.

— Не треба нїчого — відповів пан директор непривітно. — Канарки їсти дістали?

— Дістали.

— А цьвіти попідливані?

— Попідливані.

— Ну, то можеш іти спати.

Слуга вийшов, а пан директор обмив ся, натер ся холодною водою і сейчас поклав ся в ліжко. Довго лежав і не міг заснути. Будильник, що нїколи не дразнив его, тепер — здавало ся — тикав так сильно, мов молотом бив об голову. Дорко слухав его довший час, але вкінци став нетерпеливий, завинув его в ручник і сховав у столик. Але небавом тишина гірше ще разила его, нїж рівномірне тиканє будильника. Виняв его наново зі столика, поставив і за якої чверть години заснув.

Рано о шестій годинї пан директор по свому звичаю збудив ся. Не вставав зараз, тільки укладав собі проґраму роботи на цїлий день.

Треба вислати число ґазети передплатникам, передати зібрані на весїлю гроші комітетови будови руского театру, зробити корректу двох аркушів свого видавництва, піти до каси ощадности виняти пятьдесятку на заплату друку, обчислити стан каси інститута, а відтак вечером піти на два засїданя виділів товариств, одно о 5 годині, друге о семій.

Треба-ж знати, що хоч Дорко титулу публичного урядника не мав, але на титулах почестних ему не збувало. Був наставником інститута для студентів, редактором „Письма для народу“ і власних видавництв, виділовим чотирьох товариств, членом десятьох товариств, між иншим і читальні в своїм ріднім селї, до того був — також корректором книжок, видаваних власним коштом....

Титули сї не приносили Доркови в більшій части нїякого зиску, але за те, вимагали богато роботи, нераз стілько, що не міг собі дати ради. А що мав ту похвальну привичку робити все на час, то бувало сидів пізно поза північ при лямпі і томив свою сивіючу голову і короткозорі очи.

До каварнї і шиночку не заходив нїколи, лише у вільний час вечером приходив до касина, де до девятої години грав віста або тарока, а о девятій вертав до дому на вечеру. Давнїйше можна було бачити его на вечерницях, як заохочував молодіж бавити ся, але остатними лїтами перестав бувати на забавах. Лише коли приїхав народний театр до столицї, Дорко брав абонамент і правильно приходив на вистави театральні, з котрих більшу часть бачив уже по десять разів.

Полежавши з пів години, пан директор встав з ліжка, обмив ся, одягнув ся і пішов у комнати, де снїдали его виховапцї. Оглянув кождого по черзї і при однім станув:

— А ти де собі розбив так ніс?

— Вчера трутив мене один в школї і я розбив собі о лавку.

— Длячого-ж він тебе трутив?

— Я нїчо.... сидів собі....

— І він без причини тебе трутив?! Ей, Влодзю, що з тебе буде? На конференциї поданий з трьох предметів, в школї збиткуєш, підеш, небоже, гуси пасти.

— Та я, прошу пана директора.... Я вже тепер вчу ся — оправдував ся ученик.

— А ти як думав, що то не твій обовязок вчити ся, що ти ласку робиш татови і менї, коли вчиш ся? Ну-ну, вчи ся, якось то буде — і директор погладив хлопця по голові. — Дуже розбив ти собі ніс?

— Нї, тілько скірку здер.

Пан директор оглянув добре напухлий ніс Влодзя і втихомирений відійшов. Недармо всї кажуть вуйкови, що він був би дуже добрий тато, коли-б оженив ся. Він був уже в тих лїтах, в котрих не лише не разить чоловіка величнє слово вуйко з рожевих уст дорослої своячки, але й дїти не здають ся вже „сотворінями“, що вміють тілько дошкулювати. Пана директора дітвора любила.... Хоч на вид був суворий і звичайно говорив приказуючим голосом, але дїти, ті найлучші психольоґи, дуже скоро відгадали слабі сторони пана директора, а іменно те, що він їх таки любить. Пан директор розважав нераз сам сю свою „слабу“ сторону і нагадував собі не без вдоволеня загально знану пословицю, що кого дїти люблять, той добрий чоловік.

Коли „дїти“ пішли до школи, пан директор оглянув ще клїтку з канарками, зірвав три зівялі листки зі своїх цьвітів, що у него стояли і на вікнї і в окремім коши, декотрі папери спрятав у столик, декотрі сховав у кишеню, отворив вікна і вийшов на місто.

На роботі, яку собі назначив на рано, і полагодженю орудок минув ему час до першої години. Втомлений і скулений вертав до дому, не звертаючи нїякої уваги на перехожих.

Дома при обідї одна думка заняла его сильно. Нинї заплатив в друкарни пятьдесять ґульденів. Не великі се вправдї гроші і не жаль їх видати на якесь видавництво, але годить ся подумати, чи не красше би складати їх для себе. А то хто знає, що буде. Вже мав зложених близько три тисячі ґульденів на чорну годину, а тепер осталось тілько два і щось, решту видав без материяльного хісна для себе. Громада.... яка там ся громада! Поки працюєш для неї, поти й рада тобі, а занедужаєш — не поможе, мара тебе бери, инший прийде.... По-

ництва extra statum. Комісар пов. Володимир Децикевич покликаний до служби при Міністерстві спр а в внутрішних. — Дирекция скарбу іменувала Виктора Яцика провізоричним офіцияльом касовим і Казьмира Івашкевича сталим асистентом касовим в XI. клясі ранґи.

— Відзначеня. Тайними радниками іменовані др. Кароль Краленберґ, Краль, шеф секциї в Міністерстві справедливости, і др. Едвард Рітнер, шеф секциї в міністерстві просьвіти.

— На будову руского театру зложили на руки комітету пп.: др. Куревоць з Калуша 10 зр.; о. Дорожиньский з Височка 4 зр. 60 кр.; товариство задаткове з Золочева 50 зр.; рада громадска в Рогатині 10 зр.; Ант. Скобельский з Богородчан за купони 18 зр.; Григ. Муринець з Городка за купони 7 зр. 85 кр.; на котрі зложили: Анд. Ліпус бурмістр 1 зр., Дольницкий судия повітовий 50 кр., Бадарич 1 зр., Сьвіщовскій 50 кр., Бобаляк 50 кр., Муровецкий 1 зр., Британ купець 1 зр., Дакура 50 кр., Бонцель з Любіня 50 кр., Чайковский возьний 20 кр., Петро Ґоцко 10 кр., Іван Ґоцко 10 кр., Телюк 10 кр., Мельник 10 кр.; — Білас з Гвіздця за купони 27 зр. 20 кр.; о. Чемериньский з Будзанова за винагороджене „Дністра“ в оціненю шкоди 3 зр.; о. Децко з Луки 22 кр.; Пасайчук з Гвіздця 25 кр.; сов. Бережницкий зі Львова за купони 32 зр., Мельник касиєр ради повітової в Дрогобичи 5 зр., на котрі зложили: Кицко 1 зр., Кишко 50 кр., Ос. Пужаковский 50 кр., Буковский 1 зр., Хшановский 50 кр., Форович 50 кр., М. Пужаковский 1 зр.

— Новий спосіб лїченя недуг жолудкових винайшов швайцарский учений Рауль Піктет, що має лябораторию в Берлинї. Той спосіб називає ся фриґь-терапія. Основує ся на ужитю дуже низької температури на людске тїло. Він робив такі досьвіди. Добре нагодованих псів спускав в таку яму, в котрій було зимно від — 65 до 110 степенїв. Щоби псн не замерзли, завивав їх гру бо фланелею, отже зимно зверха їм нешкодило, але за то, хоч як були найджені, зараз хотїли знов їсти, бо були дуже голодні. Сам Піктет терпів довгі лїта на так звану диспенсию, то значить, не міг майже нїчого їсти. Отже що випробував на псах, спробував відтак на собі. Дня 23 лютого 1894, убравшись добре, казав себе спускати в таку керницю, де був штучний мороз аж до 110 степенїв, побув там десять мінут і казав себе витягнути. Вже в керници почув дійстно собачий голод і, коли его витягнули, з'їв порядне снїданє. Таку пробу зробив вісїм разів, за кождим разом був по 10 мінут в такім морозї, і вилїчив ся зі слабости жолудкової.

— Студент міністром. Жан Кастро, міністер просвіти в Ураґваю, був ще на політехніцї, коли его зробили секретарем державним. Часописи в Монтевідео обурені, бо хоч в Америцї все можливе, але студента міністра ще не було. Тепер сей міністер певно зложить добре всї іспити, бо який же професор осьмілив би ся „спалити“ пана міністра просьвіти?

— Наслїдки піянства. В ночи на 8 с. м. в Смоднїй повіта косівского Василь Кобельчук і Федьо Павлюк засїли ся на стельмаха Миколу Томашевского і убили его. Оповідають, що й убийники і убитий бавили ся перед тим у Мендля Фрелїха в корчмі, де все пили, що арендар мав. Се вже в повітї косівскім мабуть третїй випадок, де пяні люди убивають чоловіка.

— Забаги дивака. В Сан Паольо в Бразилиї застрілив ся Михайло Микола Карме. Лишив маєтку мілїон двіста тисяч марок і лист до президента републики в котрім жадає, щоби тїло его забальсамувати і возити по всїх виставах. Зарозумілий!

— Записи бл. п. Стефана Качали. Завіщанем з дати Шельпаки 14 мая 1888 і з 26 мая 1888 записав бл. п. Стефан Качала межи иншим: видавництву часописи „Дїло“ 500 зр., рускому товариству педаґоґічному у Львові 1000 зр., товариству „Народна Рада“ у Львові 1000 зр., на будову дому для руских товариств у Львові, де би находила ся саля для руского народного театру 5000 зр., а для товариства „Просьвіти“ у Львові на видаване популярних практичних книжочок руских, розписуване премий для творів і видане карти Руси 8000 зр. Справа видачі сих записів проволїкла ся аж до остатного часу головно з тої причини, позаяк Прокуратория скарбу у Львові домагала ся узнаня запису на річ товариства „Просьвіта“ за фундацию, наслїдком чого внесено відклик до Міністерства справ внутрішних у Відни, а остаточно Намістництво відступило від того жаданя. Відтак в місяци жовтня 1894 р. суд повітовий в Збаражи видав повисші записи разом з 5 прц. два і піврічними відсотками — по мисли угоди заключеної зі спадкоємницею панею Вікториєю з Качалів Студиньскою, котра одержала остальну часть спадщини в загальній вартости около 10.000 зр., а натомість син покійного п. Володимир Качала з Кієва не підносив жадних жадань до спадщини з уваги на патриотичні записи свого вітця. В той спосіб одержали: видавництво часописи „Дїло“ квоту 562 зр. 50 кр., з чого оплачено належитости правної 50 зр., такси депозитової 5 зр. 29 кр. і кошти; руске тов. педаг. у Львові 1125 зр. з чого оплачено належитости правної 100 зр., такси депозитової 10 зр. 58 кр. і кошти, а так само товариство „Народна Рада“ у Львові; фонд будови народного руского театру 5.625 зр., з чого оплачено належитости правної 500 зр., такси депозитової 52 зр. 88 кр. і кошти, а товариство „Просьвіта“ у Львові 9.000 зр., з чого оплачено належитости правної 800 зр., а такси депозитової 84 зр. 60 кр. і кошти заступства правного. — До сего часу не впроваджена в жите запись квоти 1.100 зр., від котрої відсотки призначив бл. п. Стефан Качала на запомоги для двох хлопців, котрі мають бути на науці в „Народній Торговли“. Заступство сего запису фундацийного обняла прокуратория скарбу у Львові.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Відень 14 грудня. Міністерство фінансів розпорядило поки що здержати екзекуцию в справі стягненя загальної зворотної позички даної Чехам з фондів державних в роках 1871, 1872, 1873 і 1883.

Будапешт 14 грудня. З нагоди санкционованя церковно-політичних законів відбула ся тут вчера велична і одушевлена манїфестация в честь Є. Вел. Цїсаря. В походї зі смолоскипами взяло 3000 участників і многотисячна товпа людий; цїле місто було ілюміноване.

Рим 14 грудня. Серед загального напруженя відчитано в палатї послів справоздане комісиї пятьох для розслїдів документів в справі „Банка Романа“. Палата згодила ся на внесене комісиї, щоби всї документи і листи з виїмкою листів зовсїм приватної натури, оголосити публично. Оголошене має вже наступити нинї.

— У Львові виходять ті лїтературні часописи і вістники: **Зоря**, ілюстроване письмо лїтературно-наукове, 72 аркушів друку на рік, коштує 6 зр. у Львові, ул. Академична ч. 8. — **Дзвінок**, ілюстроване письмо для науки і забави руских дїтий і молодежи; 36 аркушів друку 5 зр. у Львові ул. Чарнецкого ч. 26. — **Правда**, місячник полїтики, науки і письменьства, около 60 арк. друку, 5 зр. у Львові ул. Академічна ч. 8. — **Житє і Слово**, вістник лїтератури історії і фольклору; 60 аркушів друку 5, зр. у Львові, ул. Глубока ч. 7.

Нові книжки! Кобзар Т. Шевченка, критичне видане в гарній оправі з пересилкою 5 зр. **Записки** тов. ім. Шевченка, 4 томи по 1 зр. — **В. Чайченка:** Твори прозаїчні ч. I. 80 кр. ч. II 60 кр. ч. III. 80 кр.; Під хмарним небом, поезиї ч. I. 1 зр., З народного поля, поезиї ч. II. 60 кр. — **Сибір** О. Кенана ч. I. II 1·20 зр. — **Пролїсок**, збірник поезий Павла Граба ч. I. 20 кр.— **Словар** рос.-укр. ч. I. Уманця і Спілки, 2·50 зр.— Твори ч. I. Трохима **Зїньківского** 1 зр. — Лесї Українки і М. Ставиского: Книга пісень **Гайного** 80 кр.; Л. Українка: **На крилах пісень**, поезиї 60 кр. — Ол. Колеси „про Юрия **Федьковича**“ 20 кр. — **Пани і люди**, повість Левенка 80 кр. Єго-ж **„Солдатский розрух“** 10 кр. Історичну бібліотеку і всї вичислені книжки можна купити в книгарни тов. ім. Шевченка у Львові, при ул. Академічній ч. 8.

тана громада! Не треба так легкодушно видавати гроші, лучше складати їх для себе. Правда, на старість може би брати притулили его біля себе — они-ж єму не мало винні! — та допустити до того Дорко і в голову собі не покладає, не хоче бути тягарем для нікого.

Тут нараз лице пана директора роз'яснює ся, якась важна думка приходить єму до голови, бо з вилками і ножем в руках сидить неподвижно і дивить ся на противлежну стїну, немов там глядає відповіди на своє питанє. Але стїна мовчить, звістно, на те она й стїна....

В кілька днїв потім в касині стрітив ся Дорко з Іваньским, котрий грав в білярд.

— В білярд граєте — промовив директор своїм звичайним ніби суворим голосом — а про іспит не думаєте....

— О нї, пане директор! — відповів Іваньский, торкаючи кієм кулю, вже задачі менї приняли, в липню устний іспит здаю.

— Ну, то добре — і Дорко відходить у сусїдну комнату.

Добре що Іваньский іспит здає? — питає ся себе пан директор. — Для Іваньского добре. Може би єму сказати, що Маня про него казала? Нї, на що? Але врадував би ся! То й що з того? Звідки Дорко приходить до того, щоби був сватом?! Вже й так кілька дївчат висватав, кілька молодцїв сженив, був дружбою — досить єму того!

— Добри-вечір! — витає ся секретар товариства з паном директором.

— Добри-вечір.

— Пане директор, я маю до вас просьбу. Може би ви замість мене зробили справоздане на загальні збори. Ви довголїтний видїловий, знаєте всї справи.

— Не зроблю, не маю часу.

— Зробіть, зробіть!

— А ви за той час будете в каварни сидїти? Такий молодий академик, а вже лїнивий!

— Я пишу розправу на університет, часу не маю.

— А ви думаєте, що в мене часу за богато?.. Коли маєте розправу віддати?

— До двох тижднїв.

— Пришлїть менї завтра протоколи до дому, я напишу справоздане.

І так нераз бувало, Дорко насварить перше, назве лїнюхом, самолюбом, а потім бере за других громадску роботу, щоби не мати спокійної ночи.

Просидївши звиш чотири години на нарадах видїлів товариств, на котрих дав волю свому обуреню на несолїдність членів товариств і лїнивство руских авторів, що й за гроші не хотять нїчого робити, пан директор перекинув ще в касинї кілька часописий, поладив з деким менчі орудки і наложивши капелюх пішов до дому. Вечеря вже вистигла, він напив ся лиш чаю, закурив папіроса і думав, до якої би роботи брати ся. Виняв сьвіже число ґазети полїтичної і там у новинках найшов вістку про вінчанє свого брата.

Щасливий брат! Тепер собі розмавляє з молоденькою жінкою, він веселий, она весела.... а тимчасом старший брат сидить отсе одинокий у своїй хатї разом зі своїми невеселими думками. Хата приємна, уряджена майже вибагливо — всї то кажуть — та чому она здає ся нераз темною печерою, медвежим леговищем? чому у нїй нераз так скучно, так тихо, так непривітно? Колись, у днї бідованя так уладжене мешканє, яке тепер має, було для него ідеалом, а тепер не вдоволяють его анї тї біленькі, довгі та широкі занавіски при вікнах, анї портиери, фотелї і дивани — нїчо. Все єму здає ся чимсь звичайним, наче б до того привик не від яких пятьох-шїстьох лїт, а з роду.

(Конець буде.)

За редакцию відповідає **Адам Креховецкий.**

І Н С Е Р А Т И.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.